GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunî 6 fior., pe trei lunî 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunî 20 fr., pe trei lunî 10 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţî.

ANUNCIURILE:
Oseriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorî nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 240. Lunĭ, Marţĭ 29 Octomvre (10 Noemvre). 1885.

Braşovŭ, 28 Octomvre 1885.

Conferinţa din Constantinopolu s'a constituitŭ în cele din urmă, deşi cum se asigură, nu fără greutate. Turcia sĕ fi causatŭ amânarea întrunirei conferinţei şi acésta sĕ o fi făcutŭ la indemnulŭ Germaniei. Acum puterile sĕ fi convenitŭ tóte în principiu, ca sĕ se restabiléscă status quo ante. Despre Italia se ḍice, că s'a apropiatŭ din nou de cele trei împĕrăţii luândŭ unŭ rolŭ de mijlocitóre între aceste şi între puterile occidentale. Comitele Kalnoky s'a şi grăbitŭ a accentua în delegaţiunea austriacă amicabila atitudine a guvernului italianŭ.

In ḍilele din urmă s'a mai petrecutŭ unŭ faptŭ însemnatŭ, care aruncă órecare lumină asupra neinţelesei atitudinĭ a Rusiei. Inţelegemŭ faptulŭ ştergerei prinţului Alexandru din listele armatei russe, în care figura ca generalŭ à la suite. După acésta flagrantă dovadă de disgraţiă din partea Ţarului nu mai e nicĭ o speranţă, că Rusia se va învoi, fiă şi numai cu-o uniune personală între Bulgaria de nordŭ şi Rumelia orientală. Este din contră vĕditŭ că Rusia voiesce sĕ pedepséscă pe prinţulŭ Alexandru, pentru că a lucratŭ de capulŭ sĕu, uitândŭ că Rusia consideră Bulgaria ca o provinciă rusésca, care trebue sĕ fiă guvernată din Petersburg, ear' nu din Sofia.

Mânia, ce o documentéză Ţarulŭ faţă cu prinţulŭ Alexandru alŭ Bulgariei, este o viuă dovadă, că Rusia ţintesce la totala depărtare a acestui principe. Ne aducemŭ aminte de-o observare fórte caracteristică, ce a făcut'o principele Bismarck, când tênĕrulŭ prinţŭ Alexandru de Battenberg l'a sfătuitŭ, că óre sĕ priméscă coróna Bulgariei. Se ḍice că cancelarulŭ germanŭ i-a rĕspunsŭ: „Primesce, vei avé celŭ puţinŭ o suvenire plăcută la bĕtrâneţe.“

Spiritulŭ agerŭ a lui Bismarck pare a fi prevĕḍutŭ dificila situaţiune de aḍĭ a Battenbergului. Deja se anunţă din Petersburg că Rusia va cere în modŭ categoricŭ în conferenţă delăturarea prinţului Alexandru.

Este neîndoiosŭ de altă parte, că Anglia susţine causa prinţului Alexandru, pe care o combate Rusia. Acéstă împrejurare înăspresce multŭ neînţelegerile dintre Rusia şi Anglia. Intrégа pressă anglesă desaprobă procederea Ţarului faţă cu principele bulgarŭ ḍicêndŭ, că Bulgarii se vorŭ bucura de încrederea şi bunăvoinţa Angliei în aceeaşĭ mĕsură în care vorŭ perde încrederea şi bunăvoinţa Rusiei.

De remarcatŭ este numai, că Ruşii facŭ deosebire între causa principelui şi aceea a Bulgarilorŭ, cărora le conservă tótă încrederea şi bunăvoinţa, se'nţelege însĕ că numai sub condiţiunea ca sĕ asculte de poruncile dela Petersburg. In consecenţă, Rusia va juca şi în conferenţă unŭ jocŭ duplu şi va sci sĕ împedece d'a se lua vr'o mĕsură radicală, prin care sĕ se pună capĕtŭ agitărilorŭ bulgare, mai vêrtosŭ va sci sĕ se o-pună planurilorŭ d'a se restabili status quo prin-tr'o intervenţiune armată a Pórtei.

Este anevoie a crede, că în astfelŭ de împrejurărĭ se vorŭ puté unì tóte puterile asupra unui modŭ de procedere comunŭ. Intre Anglia şi Rusia va fi mare lupta şi nu e probabilŭ, că Italiei, chiar şi când ar voì sĕ mijlocéscă îi va succede a stabili o înţelegere între aceste douĕ state.

Chiar şi atuncĭ, când puterile s'ar unì printr'unŭ modŭ de procedere comunŭ, sub presiunea temerei, ca nu cumva sĕ se ameninţe pacea europénă, nu este nicĭ o garanţă că decisiunile conferinţei vorŭ fi şi esecutate.

Ce-i dreptŭ, comitele Kalnoky a declaratŭ alaltăerĭ în delegaţiunea austriacă, că până acum încă Regele Milanŭ este decisŭ a debomilisa décă se va restabili statns quo. Cine garantéză însĕ, că Regele Milanŭ nu va cere mâne o recompensă pentru jertfele aduse?

Este mai multŭ ca probabilŭ prin urmare, că representanţii puterilorŭ, deşi se vorŭ uni în principiu, vorŭ fi siliţĭ totuşĭ a constata imposibilitatea esecutării decisiunilorŭ lorŭ pe cale pacînică.

Se mai ḍice, că Rusia ar pretinde acum întrunirea unui congresŭ europénŭ pentru revisiunea tractatului de Berlinŭ, fără de care revisiune va fi imposibilŭ a aplana tóte dificultăţile în modŭ pacînicŭ.

De se va adeverì acéstă scire, ce-o aducŭ oficioşii din Berlinŭ, atuncĭ nu mai încape îndoiélă, că cei dela Petersburg şi dela Berlinŭ urmărescŭ unŭ planŭ departe bătătorŭ în privinţa Orientului. Décă cumva şi Austro-Ungaria a fostŭ iniţiată în secretele acestui planŭ la Skiernievice şi Kremsier, décă va luá şi ea parte activă la esecutarea lui, acésta ni-o va arăta viitorulŭ.

UNIREA BULGARILORŬ.

Telegramele cele mai nouĕ:

Petersburgŭ, 5 Noemvre. Printr'unŭ ordinŭ de ḍi alŭ împĕratului, prinţulŭ *Alexandru* alŭ Bulgariei, care avea rangulŭ de generalŭ *a la suite* în armata rusésca, *s'a ştersŭ din liste* şi totodată *s'a destituitŭ din proprietarŭ alŭ batalionului de vênătorĭ* rusescŭ Nr. 13, care deja a înlăturatŭ iniţialele numelui prinţului de pe epolete. Urmările acestui casŭ senşaţionalŭ se consideră aci ca necalculabile. „Swiet“ vede în acésta o procedere sistematică a diplomaţiei rusescĭ, care nu consună nicĭdecum cu politica trecutului de deunăḍĭ.

Atena, 5 Noemvre. Guvernulŭ a comandatŭ pentru marină 30 de mitrailese sistemŭ Nordenfelt, spre a'şĭ întregi *pregătirile de rĕsboiu.*

Filipopolŭ, 5 Noemvre. Prinţulŭ primesce din diferite părţĭ ale Rumeliei deputaţiunĭ şi adrese de supunere, îndemnându-lŭ *sĕ nu renunţe la unire.* — Colonelulŭ *Ciciagoff*, ataşatulŭ militarŭ rusescŭ de până acum, a fostŭ *definitivŭ revocatŭ.*

Rusciucŭ, 5 Noemvre. Primindu-se demisiunea oficerilorŭ ruşĭ din *flotila bulgară*, acésta s'a predatŭ unei comisiunĭ numite *ad hoc.* Cei demisionaţĭ *au sĕ fiă înlocuiţĭ cu alţĭ oficerĭ ruşĭ* de marină, carĭ din motive politice trăescŭ în afară de Rusia. Cea mai mare corabiă a şi primitŭ unŭ asemenea comandantŭ şi în curêndŭ se vorŭ face şi alte numirĭ.

Belgradŭ, 5 Noemvre. Guvernulŭ sêrbescŭ nu perde din ochĭ casulŭ, că *s'ar puté zădărnici* prin vr'una séu altă pedecă restabilirea *statului quo ante* în Rumelia. Afară de armata destinată pentru acţiune, se află în câmpŭ *o a doua armată de reservă* şi amêndouĕ au ocupatŭ poziţiunile ce li le-a destinatŭ statulŭ majorŭ generalŭ. *Antêia armată se află dela 4 curentŭ în poziţiune, d'a puté lua ofensiva.* Cuartierulŭ generalŭ şi tabĕra regală se va instala în Pirotŭ.

Berlinŭ, 5 Noemvre. „National-Zeitung“ anunţă din Stambulŭ, că *oposiţiunea Rusiei în contra unei intervenţiunĭ turcescĭ* în Rumelia *trece ca hotărîtă.*

Belgrad, 5 Noemvre. In fruntea *complotului* voluntarilorŭ descoperitŭ în Nişŭ şi îndreptatŭ în contra vieţii regelui Milan se află *Vilotievicĭ*, o *rudeniă a prinţului Carageorgevicĭ* şi fiulŭ unui esecutatŭ în 1868 pentru participare la uciderea prinţului Michailŭ. Afară de elŭ au fostŭ arestaţĭ şi cumnatulŭ sĕu şi alţĭ şése. Regina a plecatŭ după primirea acestei scirĭ imediatŭ la Nişu. E bănuitŭ ca amestecatŭ în complotŭ şi prinţulŭ Muntenegrului, socrulŭ lui Carageorgevicĭ.

Constantinopolŭ, 5 Noemvre. *Amărăciunea* în poporaţiune, dér mai alesŭ în armată din pricina atitudinei nehotărîte a Sultanului *cresce* într'unŭ modŭ îngrijitorŭ, condamnându-se purtarea cunctatorică a actualului stăpânitorŭ. Anume între militarii superiorĭ domnesce o viuă nemulţămire şi e temere, că *acésta ar puté duce la erupţiune.* Téma *Sultanului* e aşa de mare, încâtŭ mai că *nu mai e capabilŭ a raţiona.* Dinprejurulŭ sĕu a înlăturatŭ pe toţĭ garḍii musulmanĭ, şi garḍii muntenegrenĭ, pe carĭ i-a angagiatŭ de vr'o optŭ ḍile, trebue sĕ fiă necurmatŭ în nemijlocita sa apropiare.

Constantinopolŭ, 5 Noemvre. Aḍĭ *s'a ţinutŭ* ântêia *şedinţă a conferinţii*, ale cărei desbaterĭ se ţinŭ absolutŭ secrete.

Belgradŭ, 6 Noemvre. *Acţiunea se aştéptă în fiecare momentŭ.* Marşulŭ strategicŭ la graniţa bulgară e terminatŭ şi cuartierulŭ generalŭ s'a împinsŭ la Pirotŭ. Comandanţii corpurilorŭ au fostŭ avisaţĭ sĕ procédă atacêndŭ, îndată ce vorŭ primì ordinulŭ pentru trecerea graniţelorŭ. Inarmările continuă. Fortăréţa *Feth-Islam* lângă Cladova se înarméză cu tunurĭ grele de fortăréţă. Pe ḍiua de 8 Noemvre se plănuesce ţinerea unui *meetingŭ*, care va lua o resoluţiune îndemnândŭ pe regele şi guvernŭ sĕ încépă acţiunea contra Bulgariei, deórece situaţiunea actuală e insuportabilă pentru ţéră.

Berlinŭ, 5 Noemvre. Eschiderea prinţului Alexandru alŭ Bulgariei din armata rusésca a produsŭ sensaţiune generală. „National-Zeitung“ declară, că Ţarulŭ prin acésta face pe prinţulŭ Alexandru duşmanŭ alŭ politicei orientale rusescĭ, şi împreună cu „Vossische Zeitung“ vĕdŭ în acésta o *încercare a Rusiei d'a esercita presiune* asupra puterilorŭ şi în acelaşĭ timpŭ o *demonstraţiune în contra Angliei, în contra reginei Victoria personalŭ.* Rusia îngreuiază cu acésta opera păcii.

Londra, 6 Noemvre. In Bulgaria şi Rumelia se agitéză pentru o *revoltă în contra prinţului Alexandru. Impĕratulŭ germanŭ* a adresatŭ *scrisorĭ* regelui Serbiei şi regelui Greciei, conjurându-i sĕ nu compromită pacea europénă. Regele Greciei a rĕspunsŭ, că n'ar puté înfrêna dispoziţiunea publică a Greciei, în casŭ când puterile ar recunósce unirea Bulgariei cu Rumelia. — Cu privire la procederea Ţarului faţă cu prinţulŭ Alexandru, „Standard“ observă: *Celŭ ce perde bunăvoinţa Rusiei, câştigă bunăvoinţa Angliei.*

Graţŭ, 6 Noemvre. In „Tagespost“ publică profesorulŭ *Meyer* unŭ memorandŭ alŭ mai multorŭ *Albanezĭ* carĭ *cerŭ protectoratulŭ Austro-Ungariei.*

Constantinopolŭ, 6 Noemvre. *Turcii* privescŭ cu mare *neîncredere* atâtŭ *la Rusia* câtŭ şi *la Anglia.* De Rusia se temŭ, că o eventuală intrare a Turcilorŭ în Rumelia ar atrage intervenţiunea Rusiei; în Anglia nu se'ncredŭ, fiindŭ că acésta se pare, că vrea sĕ se facă apĕrătorulŭ aspiraţiunilorŭ micelorŭ state balcanice. De aci provine nehotărîrea Porţii. — In înarmările Porţi, se observă o grabă mare. Trupele aduse din Asia se îndréptă repede spre Salonicŭ. S'au comandatŭ torpile şi s'au trimesŭ oficerĭ sĕ le aducă.

Londra, 6 Noemvre. *Situaţiunea este fórte periculósă* şi isbucnirea ostilităţilorŭ probabilă. Bulgarii se simtŭ încurajaţĭ şi iau o atitudine ameninţătóre, şi chiar regele Milan nu mai póte fi stăpânŭ pe mişcările sale. Acum e aprópe sigurŭ, că isbucnirea rĕsboiului va întrerupe deodată tractările conferinţei din Constantinopolŭ. Domnesce mare *diverginţă de pĕrerĭ între Austro-Ungaria şi Rusia. Conferinţa va fi fără folosŭ.*

Constantinopolŭ, 7 Noemvre: Despre tractările şedinţei a doua a conferinţei nu se scie nimicŭ.

Filipopolŭ, 7 Noemvre. Clasele superióre ale turorŭ şcólelorŭ s'au închisŭ, deórece şcolarii s'au întrunitŭ într'o drujină (batalionŭ) de voluntarĭ

Nişŭ, 7 Noemvre. Scirile despre complotulŭ contra lui Milanŭ suntŭ cu totulŭ neîntemeiate.

DIN DELEGAŢIUNĬ.

In şedinţa dela 6 Noemvre a delegaţiunei unguresci, ministrulŭ comunŭ de finance Kallay a respunsŭ la mai multe întrebărĭ ce i s'au pusŭ, dintre carĭ cea mai importantă se referă la evenimentele din peninsula balcanică. Ministrulŭ a rĕspunsŭ la acéstă din urmă întrebare astfelŭ:

»Mi s'a pusŭ întrebarea, *dacă actualele evenimente dela Balcani au influinţatŭ şi asupra raporturilorŭ din Bosnia.* Declarŭ, şi credŭ, că sunt bine informatŭ despre tótă ce se'ntêmplă în Bosnia, că până acum nicĭ unŭ semnŭ nu arată, că evenimentele ivite în peninsula balcanică şi în cea mai apropiată vecinătate a Bosniei arŭ fi esercitatŭ óre-care influinţă fiă asupra raporturilorŭ de acolo, fiă asupra disposiţiunei generale. *In ţéră domnesce complectă linisce...* Atâta potŭ ḑice, că atâtŭ raporturile de siguranţă, câtŭ şi situaţiunea politică suntŭ în timpulŭ de faţă deplinŭ liniştitóre şi sunt convinsŭ, că nicĭ în viitorŭ nu se potŭ turbura. Dacă odată se va puté vorbi de vr'o turburare, acésta numai din afară póte veni.«

După acestea ministrulŭ amĕnunţesce vederile sale asupra acelorŭ eventualităţĭ, care aḑĭ nu suntŭ tocmai ameninţătóre, dér care în urma încurcăturilorŭ ivite în peninsula balcanică, décă acestea nu vorŭ fi favorabilŭ resolvate, arŭ puté esercita eventualŭ asupra Bosniei o influinţă dela graniţele Muntenegrului, Sangiacului şi Serbiei.

SCIRILE ḐILEI.

Ni se comunică de lângă Cetatea de Baltă: „In nóptea de 25 Octomvre, la 2 óre după meḑulŭ nopţii, în comuna Făgetŭ a isbucnitŭ unŭ focŭ gróznicŭ, care se ḑice, că a fostŭ pusŭ de mână rea ucigă-o-ar Dumneḑeu, 16 familii au arsŭ totalŭ, în câtŭ nu le-a rĕmasŭ nicĭ cina de o séră. Dauna e fórte mare; între cei arşĭ e şi familia Bianŭ, căreia i-a arsŭ grâulŭ totŭ, preste 40 de carĕ de fênŭ, pre atâtea de cucuruzŭ, şura, carĕ, aparatele economice şi două maşinĭ de îmblătitŭ. Se ḑice, că numai două gasde au fostŭ asigurate şi şi la acelea numai edificiile nu şi cerealele. Durerea şi suferinţa suntŭ marĭ, căcĭ acuma în ajunulŭ iernei, aprópe la 100 indiviḑĭ au rĕmasŭ sub cerulŭ liberŭ lipsiţĭ de nutremêntŭ, de vestminte şi de tóte ale lorŭ; posiţiunea lorŭ tristă şi deplorabilă reclamă în timpulŭ celŭ mai scurtŭ ajutorŭ. Sĕ nu întârḑiămŭ a alina durerile, a sterge lacrimile celorŭ nenorociţĭ, sĕ grăbimŭ a le întinde mână de ajutorŭ colectându-le banĭ, vestminte şi de ale mâncării.“

—0—

Totŭ de acolo ni se comunică: »Culesulŭ viilorŭ pre la noi s'a terminatŭ; vinŭ, putemŭ ḑice s'a adunatŭ multicelŭ; calitatea e de mijlocŭ, ţine 10—13 probe. Esecutorii de dare îlŭ şi secvestréză mereu; poporulŭ, care tótă mântuinţa si-a pus'o în vênḑarea vinului şi cumpĕrătorii nu mai sosescŭ, — e fórte îngrigiatŭ; până acuma s'a vêndutŭ fórte puţinŭ, şi decalitru nu mai cu preţulŭ de 70 cr. —« Bieţii ómenĭ şi de şi-arŭ mai încurca ḑilele. dér nu-i lasă lăcustele d-lui Szapary.

—0—

In 2 Noemvre n. a fostŭ focŭ mare şi în comuna Sidveiu şi în 6 Noemvre n. în Vecsuşiu.

—0—

La serata ţinută la 28 Octomvre n. în Neutra de societatea de maghiarisare s'a cititŭ o scrisóre a lui *Kossuth* despre »Activitatea socială pe terenulŭ culturii maghiare,« alŭ cărei cuprinsŭ se póte rĕsuma în următórele: »In patria nóstră există numai o naţiune, care, punêndŭ capĕtŭ migraţiunii popórelorŭ, a creatŭ aicĭ unŭ statŭ, o ordine de dreptŭ, căreia i-a împrimatŭ marca sa naţională şi care apĕră acéstă ţéră cu o egală iubire pentru toţĭ fii sĕi, ba a făcutŭ atâtea concesiunĭ consideraţiunilorŭ de rassă, cum nu se mai găsesce unŭ altŭ exemplu. Rasse, naţionalităţĭ suntŭ şi în alte state, aşa în statulŭ modelŭ de libertate, în America de nordŭ, dér acolo legea nu le cunósce, pe când noi amŭ mersŭ cu diferite autonomii şi legĭ privitóre la limbĭ până la o graniţă de echitate, necunoscută aiurea. Cine nu se mulţumeşte cu acésta şi vine cu pretenţiunĭ în socotéla unităţii naţionale, acela e unŭ trădătorŭ de patriă, căcĭ în Ungaria este numai o naţiune, numai una posibilă, cea maghiară! Ţinta activităţii sociale este desvoltarea simţului patrioticŭ, redobîndirea terenului perdutŭ de maghiarismŭ şi lăţirea cunoscinţei limbei maghiare Elŭ apeléză la patriotismulŭ femeilorŭ: pe activitatea femeii se baséză în prima linia familia şi femea, când vrea, este biruitóre. De aceea Kossuth recomêndă ca familiile mai bune sĕ ia fete slovace, sé le facă unguróice prin limbă, inimă şi sufletŭ, apoi asigurându-le o mică zestre sĕ le mărite prin sate slovace, unde sĕ propage limba ungurésca şi sĕ fiă geniele patriotismului.« — Utopii coşutiste.

—0—

Sul titlulŭ „Treburĭ valahe în armata comună,“ „E-s“ comunică din Beiuşiu, că locotenentulŭ *Hamiţa*, care a condusŭ ultima controlă. ar fi pusŭ de s'au ruptŭ din paşapórtele militare estrasele unguresci şi germane din regulamentulŭ de serviciu, înlocuindu-se cu estrase în limba „valahă.“ — Informaţiunea acésta nicĭ vorbă că e totŭ aşa de tendenţiósă ca şi cele despre oficeriĭ din Alba-Iulia; s'a pornitŭ o gónă sistematică din partea Maghiarilorŭ şi în contra oficerilorŭ românĭ din armata comună.

—0—

In privinţa uciderii diurnistului Komaromi, despre care unele foi maghiare ca »Ellenzek« şi „Pesti Naplo« ḑiceau, că e unŭ actŭ alŭ »României irredente,« nechibzuitulŭ „Ellenzék“ se vede acum silitŭ a mărturisi, că omorulŭ s'a comisŭ din rĕsbunare privată. Santemŭ curioşĭ sĕ vedemŭ, subţiase-va obrazulŭ lui „Ellenzék“ după atâtea palme? Noi o spunemŭ d'acum, că nu e de speratŭ aşa ceva.

—0—

Spiritulŭ de economia — scrie „Curier. Fin.« — face ḑilnicŭ progrese în România. Abia suntŭ 3—4 anĭ, de când s'au înfiinţatŭ *cassele de economii ale statului*, şi deja economiile depuse intr'însele se ridică la suma de 5.217,761 lei, fără a mai ţine sémă de economiile strînse în celelalte institute şi case particulare. Ultima situaţiă publicată de cassa de depunerĭ şi economii constată, că la 31 Augustŭ, economiile rĕmase în cassă erau de 5,186.546 lei, s'au depusŭ în cursulŭ lunei Septemvre 321,002 lei şi s'au retrasŭ 299,790 lei. La 30 Septemvre se aflau în circulaţiă 32,336 librete, cu 5.217,761 lei economii. Din acestea, 390,000 lei revenea judeţului Doljŭ, 283 000 judeţului Braila. 230,000 judeţului Prahova, 107,115 judeţului Iaşi etc.

—0—

Ministrulŭ de esterne alŭ României, d. I. Câmpineanŭ, 'şĭ-a datŭ demisiunea.

—0—

»Naţiunea« scrie, că au plecatŭ la Iaşi mai mulţĭ membrii ai societăţii literare »Junimea“ pentru a lua parte la a 22-a „serbare aniversară“ a societăţii lorŭ. D-nii Carp şi Maiorescu se aflau printre cei ce au plecatŭ.

—0—

Principele Wilhelm de Hohenzollern, nepotulŭ regelui României, a sositŭ în Sinaia.

—0—

Despre resultatulŭ *esposiţiunei din Pesta* aflămŭ din foile unguresci, că din ḑiua când s'a deschisŭ până la 4 Noemvre a. c. au visitatŭ esposiţiunea cu totulŭ 1.759,368 indiviḑĭ şi biletele vêndute dau o sumă totală de 729,479 fl. 90 cr. (banĭ întraţĭ dela visitatorĭ). Venitulŭ e fórte micŭ în comparaţiă cu cheltuielele, ce s'au făcutŭ pentru esposiţiune, carĭ se urcă la câteva milióne florinĭ. Lui „N. fr. Presse“ i se scrie din Peşta între altele: „Orĭ câtŭ de voiosŭ şi curagiosŭ a şi fostŭ arangiată esposiţiunea la începutŭ, acum la încheiere deficitulŭ totuşĭ nu întârḑie a se declara. Aproximativŭ se socotesce că deficitulŭ va fi mai mare de *douĕ milióne.* Este picătură amară în pocalulŭ de bucuria alŭ esposiţiunei. Ungaria şi capitala sa l'au golitŭ până la fundŭ. Mângâere abundantă găsescŭ Pestanii în amintirea de frumósele ḑile din timpulŭ esposiţiunei. Esposiţiunea ungară a fostŭ visitată din străinătate d'unŭ numĕrŭ mare de óspeţĭ. Ceĭ dreptŭ profeţiile sanguinice ale arangerilorŭ nu se împliniră, căcĭ în entusiasmulŭ lorŭ Ungurii credéu, că se va îndrepta o emigrare de popóre modernă, spre capitala Ungariei. Esposiţiunea a fostŭ cercetată în totalŭ cam de 2 milióne de ómenĭ. Celŭ mai mare contingentŭ îlŭ dădu însuşi capitala, apoi provincia maghiară, din care ḑi de ḑi peregrinau mii şi mii spre Pesta. După acésta vine la rêndŭ Austria şi Germania, de unde veni partea preponderantă a visitatorilorŭ streinĭ? Acésta este fără îndoială unŭ meritŭ alŭ presei austriace şi germane, carĭ arătară pentru exposiţiune unŭ interesŭ căldurosŭ, lăudară în modŭ entusiasticŭ (?) frumseţa şi judecară cu bună voinţă lucrările ei. Acésta se şi scie aicĭ bine şi ómenii trebue sĕ fiă cu atâtŭ mai mulţămitorĭ faţă cu interesulŭ, ce l'a arătatŭ Austria şi Germania cu câtŭ statele străine au documentatŭ pentru esposiţiunea ungurésca numai acea simpatiă, pe care omulŭ civilisatŭ o sémte pentru orĭ-ce lucru exoticŭ.“

FRECARI INTRE ŞOVINIŞTĬ.

„Kolozs. Közl.“ sa supĕratŭ rĕu pe ḑiarele oposiţionale, pentru că dau la lumină miseria administrativă şi justiţiară şi alte rele din Ardélŭ. Acum îşĭ varsă mânia asupra foilorŭ oposiţionale imputându-le, că rĕspândescŭ faime mincinóse prin carĭ arŭ da nutremêntŭ numai tendinţelorŭ naţionalităţilorŭ.

„Foile oposiţionale — ḑice „Kol. Közl.“ — cu vocea lorŭ arŭ voi sĕ dărâme păreţii Ierichonului şi în fruntea lorŭ se află cei ce âmblă se ocupe fotoliurile de catifea ale guvernului încâtŭ nu e preţŭ pe care sĕ nu-lŭ sacrifice pentru elŭ, — umblă înbĕtrânitulŭ „Pesti Naplo...“ care fără încetare îşĭ varsă blăstĕmurile sĕlbatice asupra vênḑĕtorilorŭ de patriă şi asupra guvernului.“

„Kolosz. Közl.“ declară politica oposiţiunalilorŭ de o politică cu vederĭ înguste, căcĭ printr'însa se încurajéză agitările naţionalităţilorŭ. Imprăştiă minciunĭ scóse din vêntŭ, compromitŭ persóne onorifice carĭ la auḑulŭ numelui de patriă nu-şĭ batŭ peptulŭ, nu şi întorcŭ ochii dér îşĭ împlinescŭ afacerile lorŭ în linişte intru interesulŭ binelui comunŭ. (Aşa o fi!? —)

FOILETONŬ.

Căderea lui Mihaiu Vitézulŭ

conferinţă ţinută la 18 Octomvre în sala Ateneului de A. D. Xenopolŭ.

Munţii ce aparŭ la orizonŭ au totdéuna unŭ farmecŭ deosebitŭ asupra privirilorŭ nóstre. Orĭ câtŭ de frumosŭ ar fi peisajulŭ ce se întinde la pólele lorŭ, ochiulŭ nostru, după o rătăcire pe pajiştele înverḑite, se înalţă érăşĭ în susŭ câtre piscurile lorŭ, atrasŭ de neînvinsa lorŭ mândreţe.

Aşa se întêmplă şi în orizónele timpului; în istoriă cercetările timpurilorŭ posteriore se îndréptă în totdéuna cu mai mare stăruinţă câtră acele figurĭ mareţe, carĭ aparŭ din timpŭ în timpŭ în privazulŭ celŭ negru alŭ vremurilorŭ trecute.

Dintre domnii însemnaţĭ ai ţĕrilorŭ române mai nicĭ unulŭ n'a atrasŭ atâtŭ de desŭ péna începătórei nóstre istoriografii ca figura dramatică a lui Mihaiu Vitézulŭ. Şi cu dreptŭ cuvêntŭ; căcĭ în scurta şi viforósa lui domnie elŭ a realisatŭ măcarŭ pentru unŭ momentŭ o ţintă măreţă, căcĭ din faptele şi greşelile sale putemŭ astăḑĭ încă trage învĕţăturĭ folositóre.

Mihaiu vitézulŭ a căḑutŭ jertfă mareţelorŭ sale concepţiunĭ. S'a bănuitŭ adeseorĭ, că elŭ încercase a-duce la îndeplinire nisce planurĭ ce întreceu puterile şi mijlócele sale şi că acéstă disproporţiă între ceea ce voia şi ceea ce pu e fusese pricina hotărîtóre a căderei sale. Noi credemŭ a fi descoperitŭ o altă esplicaţiune a prăbuşirei atâtŭ de repede a uriaşei clădirĭ încercată de dênsulŭ şi lămurirea acestui nou punctŭ de vedere va fi obiectulŭ prelecţiunei din astă séră.

I.

Mihaiu Vitézulŭ a căḑutŭ, nu în lupta lui cu Turcii, pe care din potrivă, a dus'o la cea mai strălucită isbândă făcêndŭ pe Turcĭ sĕ recunóscă în elŭ unŭ omŭ de valóre, pe care-lŭ preţuiau şi admirau, şi pe care neputêndu-lŭ supune căutau la sfîrşitŭ sĕ-lŭ atragă în partea lorŭ. Căderea lui a provenitŭ din politica întreprinsă de elŭ cu ţĕrile transcarpatine.

Se scie, că Sigismund Batori, celŭ mai nestatornicŭ dintre principĭ, se hotărî sĕ se lapede de domnia Ardélului şi sĕ trécă acéstă ţéră împĕratului Germaniei Rudolfŭ.

Mihaiu Vitézulŭ îşĭ dete tóte silinţele a împedeca acéstă schimbare de stăpânŭ în ţara ve ină, întru câtŭ unŭ principe de talia lui, pe care-lŭ putĕ conduce cum îi plăcea, sĕ fiă înlocuitŭ cu unŭ puternicŭ împĕratŭ. Neputêndŭ însĕ zădărnici cestiunea, elŭ caută sĕ între în bune legăturĭ cu noulŭ sĕu vecinŭ, care la rîndulŭ sĕu era interesatŭ a nu-şĭ înstrăina simpatiile unui omŭ ca Mihaiu, care dăduse dovedĭ de ceea ce putea în crâncenile sale lupte cu Turcii şi de braţulŭ căruia împĕratulŭ avea nevoiă neapĕrată în rĕsboiulŭ ce-lŭ purta chiar atuncĭ contra împĕrăţii otomane. Mihaiu încheiă decĭ cu Rudolfŭ unŭ tratatŭ prin care se recunoscea de vasalulŭ acestuia, primindŭ în schimbŭ dela împĕratulŭ făgăduinţa sprijinului sĕu cu armata şi mai alesŭ cu banĭ contra duşmanului comunŭ. De abia însĕ se închegase legătura între sfîntulŭ imperiu romanŭ şi domnulŭ Munteniei, că Sigismund Batori, căindu-se de tocmeala sĕvârşită, prin care îşĭ vêndu-se coróna „pentru unŭ blidŭ de linte“ se întórse înapoi în Transilvania, şi luândŭ érăşĭ în stăpânire scaunulŭ acestei ţĕrĭ, se sătură de a doua óră de domniă şi trece Ardealulŭ în mânile fratelui sĕu Andreiu Batori, cardinalulŭ din Polonia, unŭ devotatŭ prietinŭ alŭ Turcilorŭ.

De îndată ce aceste împrejurărĭ se desfăşurară în Ardélŭ, lui Mihaiu i se străfulgeră prin minte planulŭ, care de acum înainte îi va frămênta fără încetare măreţă lui gândire, anume de a scóte pe Andreiu Batori din domnia Ardélului şi de a supune acéstă ţară propriei sale autorităţĭ. Elŭ puté sĕ facă acésta cu atâtŭ mai uşorŭ, cu câtŭ rĕsturnarea pe Andreiu Batori, elŭ dutea sĕ trécă dreptŭ făcêndŭ slujbe suzeranului sĕu împĕratului Germaniei şi sĕ se folosécă de însuşĭ ajutórele date de dênsulŭ, spre a-şĭ realisa ascunsulŭ sĕu gândŭ. Planulŭ era dibacĭ şi face onóre concepţiunei politice a lui Mihaiu Viteazulŭ, care de obiceiu în ochii istoricilorŭ noştri trece numai dreptŭ unŭ mare căpitanŭ, fără unŭ slabŭ politicŭ. Mihaiu Viteazulŭ avea însĕ de circumvenitŭ o putere care dăduse până acum dovedĭ îndestule de fineţă şi desteinicia diplomatică şi precum elŭ voia sĕ înşele pe Austria, asifelŭ şi Austria voia sĕ-lŭ înşele pe dênsulŭ. Din documentele cele noue, numeróse şi interesante asupra acestei memorabile domnii se vede, că împĕratulŭ germanŭ nu respinse de locŭ propunerile lui Mihaiu de acuceri Transilvania pentru

După acestea se provócă la omorulŭ lui Komáromi Károly din M.-Ludoşŭ, pe care l'au ucisŭ nisce valachĭ lucrătorĭ de drumŭ şi în care diarele oposiţiunale vĕdŭ simptómele unei revoluţiunĭ. „Pesti Napló“ descrie deamĕruntulŭ casulŭ acestui omorŭ, istorisesce cum i-s'au scosŭ ochii, 'ĭ s'au tăiatŭ nasulŭ, urechile etc. pe când lui Komáromi Károly nicĭ ochii nu i s'au scosŭ, nicĭ nasulŭ şi urechile nu 'i s'au tăiatŭ, ba elŭ **n i c ĭ n u e m o r t ŭ**. Elŭ nu pentru aceea a umblatŭ, cu căruţa cu doi cai, pe drumulŭ dela Grindŭ-Cristurŭ pentru ca sĕ fiă prima jertfă a revoluţiunei, nu iubirea de rassă i-a făcutŭ pe cei doi valahĭ sĕ se ascundă în şanţulŭ drumului de ţéră, nu au avutŭ ei gândulŭ ca sĕ-lŭ jertféscă pe altarulŭ libertăţii ci au credutŭ, că Komáromi are banĭ şi acésta i-a îndemnatŭ sĕ-lŭ atace.

Óre naţiunalitatea aceea — întrebă mai departe „Koloz. Köz.“ în mijloculŭ căreia se găsescŭ făptuitorĭ carĭ stau în drumulŭ căletorilorŭ, şi certăreţi de cărcĭume se fiă deja gata de revoluţiune se fiă ea deja pregătită sĕ rĕstórne ordinea legală? A rĕspândi asemenĭ părerĭ nu învólvă óre o vatămare pentru respectiva naţionalitate? Şi dacă, în órecare clasă a respectivei naţionalităţĭ, s'ar afla şi ómenĭ închinaţĭ spre revoluţiune, óre astfeliu de împrejurărĭ nu le-ar servi spre încuragiare?

Diarulŭ Cluşanŭ guvernamentalŭ încheiă prin a susţiné, că „Peşti Naplo,“ şi consoţii aducŭ serviciu şovinismului „valahŭ“ póte mai mare chiar decâtŭ foile române.

De faptŭ însĕ mânia lui „Kol-Közl.“ are altă causă. Grünwald şi soţii au atinsŭ puţinŭ pe Ungurii din Ardélŭ unde-i dóre. Hinc illae lacrimae!

O şcólă română „închisă.“

Erí şi alaltăerĭ se răspândise prin Braşovŭ faima, că „părintesculŭ“ nostru guvernŭ, spre a împlé pausa cea lungă ce s'a ivitŭ de când nu ne mai dă voiă sĕ ne înfiinţămŭ şcóle cu banii noştri, s'a decisŭ a închide una din şcólele române şi şi-a alesŭ ca obiectŭ alŭ neobosîtelorŭ sale ingrijirĭ „patriotice“ şcóla română îndustrială din Braşovŭ.“

Ei bine, cum se póte? — ne intrebamŭ noi cu mirare — „şcólă industrială română“ încă nicĭ avemŭ aicĭ. N'avemŭ, dér amŭ puté avé! Şi ca sĕ nu se întêmple cumva o asemenea „ilegalitate,“ „părintesculŭ“ guvernŭ a luatŭ mĕsurĭ preventive de cu vreme şi a **î n c h i s ŭ** „şcóla română industrială din Braşovŭ **î n a i n t e d e a** se fi **î n f i i n ţ a t ŭ**.

Unulŭ din raportorii noştri ne comunică următórele amĕnunte despre acésta afacere:

In Braşovŭ esistă o şcólă comercială inferioră susţinută de gremiulŭ comercianţilorŭ români de aci. La acéstă şcólă se predă instrucţiune băeţilorŭ din prăvăli, carĭ n'au avutŭ ocasiune a cerceta vre-o şcólă mediei şi s'a datŭ voiă sĕ ia parte la óre şi băeţii dela meserii in numĕrŭ de peste 80. Românii meseriaşi avéu avantagiulŭ, că primiau instrucţia în limba lorŭ şi erau scutiţĭ totalŭ de orĭce taxă.

Mai în anulŭ trecutŭ inspectorulŭ de şcóle reg-ung d'aicĭ Koos cercetândŭ acéstă şcólă i a provocatŭ pe protopopulŭ locului sĕ stătuiéscă ca acéstă şcólă sĕ se organiseze pe basa legei pentru meseriaşĭ. In urma acésta gremiulŭ românŭ a însărcinatŭ pe advocatulŭ sĕu sĕ cerceteze lucrulŭ şi sĕ caute a da informaţiunile de lipsă spre a se puté organisa planulŭ în sensulŭ legei. Resultatulŭ acestei cercetărĭ a fostŭ propunerea ca şcóla gremiului şĕ-şĭ contopéscă planulŭ de învĕţămêntŭ cu planulŭ ce este hotărîtŭ pentru şcólele de meseriaşĭ şi ca şcóla astfelŭ alcătuită sĕ capete totdeodată şi caracterŭ confensionalŭ. Propunerea, ce sta în legătură cu ideile inspectorului reg. de şcóle a fostŭ primită.

Astfelŭ profesorii dela scóla gremială au fostŭ provocaţĭ sĕ facă o contopire a planurilorŭ de învĕţămêntŭ. Planulŭ lucratŭ s'a trimisŭ prin consistorulŭ din Sibiiu la ministeriu. Luândŭ ministerulŭ, respective comisarulŭ supremŭ alŭ scólelorŭ de meseriaşĭ, la cercetare acestŭ planŭ, l'au aflatŭ, că e în contradicere cu textulŭ legei pentru meseriaşĭ, căcĭ în legea aceea sĕ dice, că numai statulŭ şi comuna e în dreptŭ de a întreţiné astfelŭ de scóle.

Dilele trecute venindŭ comisarulŭ ministerialŭ Péterfi în Braşovŭ spre a organisa scóla de meseriaşĭ comunală, a convocatŭ prin protopopulŭ I. Petricŭ, pe profesorii dela scóla gremiului, pe parochulŭ Baiulescu ca presidentŭ alŭ societăţii meseriaşilorŭ şi pe d. D. Manole ca preşedinte alŭ gremiului. După o mică vorbire a cetitŭ comisarulŭ Peterfi decretulŭ ministerialŭ prin care sĕ **î n c h i d e** scóla română de meseriaşĭ. La observaţiunile făcute, că nu esistă în Braşovŭ nicĭ o scólă de felulŭ acesta, şi că prin urmare hărtia ministerială nu are nicĭ unŭ substratŭ realŭ, s'a limpeditŭ cestiunea şi a rĕmasŭ, ca băeţii dela meserii sĕ nu mai cerceteze scóla gremială ci sĕ mérgă pe viitorŭ séu la scóla statului séu la scóla comunală de meseriaşĭ, ér scóla gremiului va esista şi de aci înainte câtŭ va esista numitulŭ gremiu.

Biserica-Albă, 6 Noemvre 1885.

Concertŭ şi petrecere cu jocŭ. „*Corulŭ vocalŭ românŭ din Biserica-Albă*“ va arangia Dumineca în 3 (15) l. c. séra la 8 óre în sala cea nouĕ a „Burgului“ de aicĭ unŭ *concertŭ vocalŭ musicalŭ*, cu concursulŭ binevoitorŭ alŭ D-lui *Niculau Popovicĭ* prof. de cantŭ şi musică din Caransebeşŭ şi cu următórea.

Programă:

1. „*Quverture romantique*“ de Keler esecutată de capela militară c. r. din locŭ a reg. Nr. 83.
2. „*Cântecŭ sicilianŭ*“ esec. de cor. voc.
3. *b)* Aria din opera „*Balulŭ mascatŭ*,“ de Verdi, *b)* „*Cântecŭ de iubire*“ de A. Mocsonyi, ambele esecutate de D-lŭ Nicolau Popoviciu şi acompaniate pe pianŭ de d-lŭ Siegel.
4. „*Doină Doiniţă*,“ esec. de cor. voc.
5. *a) Bălcescu murindŭ*“ de Meretti, *b)* „*O nu-ţĭ întórce faţa ta*,“ de Dima, ambele esecutate de D-lŭ Nicolau Popoviciu şi acompaniate pe pianŭ de D-lŭ Siegel.
6. „*Érna*“ esecutată de cor. voc.
7. *a) Siquidill'o*,“ de Dima, *b)* „*Dorŭ de resbunare*“ de Cavadio, ambele esecutate de D-lŭ Nicolau Popoviciu şi acompaniate de D-lŭ Siegel.
8. „*Potpourii românescĭ*“ de Sykora, esec. de capela milit. c. r. din locŭ a reg. Nr. 83.

După concertŭ se va ţiné jocŭ. Biletele de intrare se vorŭ vinde cu 70, 80 cr. şi 1 fl. O parte din venitulŭ curatŭ este destinatŭ pentru incendiaţii nefericiţĭ din Oraviţa. Invitările şi programa mai detaliată se vorŭ distribui în curêndŭ. Sperămŭ, că concertulŭ va fi bine cercetatŭ.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz Trans.')

VIENA, 7 Noemvre. — In comisiunea de patru a delegaţiunei unguresci, ministrulŭ comunŭ de finance lămurindŭ bugetulŭ bosniacŭ dice, că actualele evenimente n'au influinţatŭ nicĭdecum asupra raporturilorŭ ţĕrilorŭ ocupate, unde domnesce complectă linişte, ceea ce dovedesce şi recensĕmêntulŭ poporaţiunei ce s'a făcutŭ fără nicĭ o greutate şi recrutarea terminată cu resultate favorabile.

VIENA, 7 Noemvre. Foile anunţă, că ministrulŭ instrucţiunei Conrad a demisionatŭ, numindu-se în locu'i directorulŭ Teresianului, consilarulŭ Curţii Goutsch.

PARISŬ, 7 Noemvre. — Ministrulŭ de esterne Freycinet a primitŭ pe delegatulŭ bulgarŭ Geşoff în audienţă privată şi a declaratŭ, că dorinţele bulgare d'a se susţinea unirea, cu tótă simpatia ce o are pentru rasele creştine din Orientŭ nu le póte primì decâtŭ numai ca informaţiunĭ.

DIVERSE.

Unŭ faptŭ curiosŭ. — Unŭ faptŭ destulŭ de curiosŭ, s'a petrecutŭ de curêndŭ la teatrulŭ din Brema. Aparatulŭ stingĕtorŭ alŭ încendiilorŭ a începutŭ într'o bună diminéţă ca sĕ funcţioneze de la sine umplândŭ teatru cu apă pănă la o înălţime de mai mulţĭ metri, ast-felŭ că a trebuitŭ grabnica intervenţiune a pompierilorŭ pentru ca sĕ salveze situaţiunea.

***

Devotamentulŭ mamei. — Dilelele trecute o casă din Amsterdam luà focŭ. Flacările luară nascere dela o prăvăliă şi se desvoltară cu o repediciune fórte mare venindŭ în contactŭ cu apele de Colonia *şi* alte lichide fórte inflamabile ce se aflau într'una din camerile de alăturĭ cu prăvălia. Stăpâna casei a peritŭ căutândŭ sĕ scape pe cei trei copii ai ei, carĭ dormiau într'o cameră din etagiulŭ de josŭ, şi carĭ au fostŭ, ca şi dênsa, prada flacărilorŭ. Tótă casa a arsŭ, ne mai rĕmânândŭ decâtŭ zidurile, cu tóte ajutórele date de pompierĭ. In totŭ timpulŭ cât a duratŭ foculŭ şi mai cu sémă după ce s'a aflatŭ despre mórtea mamei şi a celorŭ trei copii, întregulŭ oraşŭ a fostŭ cuprinsŭ de o mare desolare.

***

Sĕrutările copiilorŭ. — Unŭ medicŭ din Düsseldorf scrie: Este o datină urîtă şi periculósă, a sĕruta copii pe gură. Mulţĭ copii mulţămescŭ ăstorŭ giugiulelĭ drăgălaşe *difterita*. Este greu a socoti, câte casurĭ de difterită nu urméză din acésta nechibzuială a ómenilorŭ, dar aceea e sigurŭ, că ómenĭ mai înaintaţĭ în vîrstă au adeseorĭ difterită, însĕ în aşa mică mĕsură, încâtŭ ei o socotescŭ acésta numai ca o simplă răcélă, şi de aceea nicĭ nu se ferescŭ a veni în contactŭ cu alţii. Deórece difterita se propaga în cele mai multe casurĭ prin transportarea directă a germenilorŭ stricăcioşĭ, şi fiindŭ că pentru transportare nu este altŭ mijlocŭ mai potrivitŭ, decâtŭ sĕrutatulŭ şi fiindŭ că în fine sărutatulŭ a devenitŭ obiceiu la tóte ocasiunile, atuncĭ de sigurŭ nu e lucru bătătorŭ la ochĭ, că bóla acésta devine epidemică. Deşi nu voescŭ sĕ dicŭ, că tóte casurile de difterită proviuŭ din sĕrutatŭ, totuşĭ este recomandabilŭ, ca în creşterea copiilorŭ sĕ se procédă cu mai puţine giugiulelĭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

ŭ; dér, că împĕratulŭ avea de gândŭ a se sluji numai de Mihaiu ca de unŭ instrumentŭ, pentru a rĕpune pe Andreiu Batori, şi apoi a-i mulţumi frumosŭ şi a-lŭ trimite érăşĭ înapoi peste munţii de unde venise.

Se încinge decĭ o luptă diplomatică din cele mai interesante între împĕratulŭ Germaniei şi domnulŭ românŭ, in care ambii căutau sĕ se repună unulŭ pe altulŭ, fără a'şĭ părăsi însĕ nicĭ unulŭ ajutorulŭ celuilaltŭ. Mihaiu avea nevoe de împĕratulŭ pentru a'lŭ sprijini în îndeplinirea planurilorŭ sale şi împĕratulŭ avea nevoe de Mihaiu pentru a fi apăratŭ în contra Polonilorŭ şi a creaturilorŭ lorŭ, tóte pretinele ascunse ale Porţii, cu care Rudolfŭ se afla în rĕsboiu.

Câtŭ timpŭ acele scopuri ale celorŭ duoi protivnici erau încă departe de îndeplinirea lorŭ, relaţiunile dintre Mihaiu şi împĕratulŭ rĕmaseră prietenóse; de îndată însĕ ce unulŭ începù a simţi, că este, ertaţi-mĭ espresia comună, dér care caracteriséză de minune situaţia, trasŭ pe sfóră de celalaltŭ, buna înţelegere ce domnise între dênşii începù a se strica. Astfelŭ Mihaiu nu aşteptă ordinulŭ împĕratului pentru a trece peste munţĭ şi pe când Germanii reflexivĭ şi greu de hotăritŭ, discutau şi cumpăneau la Viena, Românulŭ, strănepotulŭ vrednicŭ alŭ poporului ce se închinase numai la fapta îndeplinită, cădea ca unŭ fulgerŭ asupra lui Andreiu Batori, îlŭ sfărâmà la Schellenberg lângă Sibiiu şi curêndŭ după aceea vărsă nişte lacrimĭ de ocasiune la vederea capului cardinalului adusŭ pe o tipsie înaintea învingătorului.

Acéstă grăbire a lui Mihaiu Viteazulŭ trezi neîncrederea politicilorŭ dela Viena şi de acum înainte ţinta lorŭ de căpetenie va fi de a spiona pe Mihaiu, dacă nu cumva vrea sĕ se împatroneze în Transilvania, după cum se rostescŭ documentele. Mihaiu, luându-şĭ curêndŭ după aceea titlulŭ de guvernatorŭ alŭ Transilvaniei şi cucerindŭ apoi şi Moldova, de astă dată călcândŭ unŭ ordinŭ espresŭ alŭ împĕratului, arătà cătră acesta o independenţă de lucrare care făcea sĕ sporéscă necontenitŭ bănuelile curţii din Viena. Pe de altă parte, Mihaiu înţelese din deosebite convorbirĭ avute cu comisarii împĕrătescĭ şi din corespondenţa sa, chiar dela începutŭ amară şi ascuţită, ţinută cu Basta, că împĕratulŭ avea de gândŭ sĕ'lŭ scótă din Transilvania, de îndată ce acésta s'ar putea face fără pericolŭ pentru starea Germaniei. Relaţiunile, în aparentă prietenóse încă, erau în fondŭ cele mai încordate şi lupta nu trebuia sĕ întârdiă a isbucni acolo unde pănă acum domnise prietenia şi vorbele dulcĭ.

Revoluţia Ungurilorŭ contra domniei lui Michaiŭ determină pe Germanĭ a se pronunţa făţişŭ contra lui Mihaiu şi acéstă luptă, ântêiŭ cinstită şi pe faţă, se sfârşesce prin asasinatulŭ mişeiescŭ de pe câmpia dela Turda.

Acéstă scurtă schiţare a faptelorŭ de căpeteniă, carĭ alcătuescŭ actele dramei, plină de mişcare şi de interesŭ, a domniei eroului românŭ, erau necesare pentru înţelegerea analisei canselorŭ, carĭ esplică pentru ce Michaiŭ a trebuitŭ sĕ cadă victima planurilorŭ sale.

Noi credemŭ, că décă Mihaiŭ a cădutŭ, acésta nu a fostŭ datorită nedibăciei sale politice exterióre. Décă aşĭ poté sĕ urmărescŭ cu domnia-vóstră pasŭ cu pasŭ acţiunea politică a lui Mihaiŭ Vitézulŭ, care unia prin firile reţelei sale pe papa de la Roma cu ţarulŭ Moscoviţilorŭ, pe patriarchulŭ din Alexandria cu regele Svediei aţĭ vedea că Mihaiu Vitézulŭ este aprópe totŭ atâtŭ de bunŭ politicŭ ca şi genialŭ căpitanŭ. In resumatŭ politica lui exterióră tindea a speria pe Turcĭ prin Germanĭ şi pe Germanĭ prin Turcĭ şi a'şĭ croi întru aceste douĕ puterĭ unŭ Statŭ alŭ sĕu, care sĕ înghiţă în elŭ nu numai Ardealulŭ şi Moldova dar chiar şi mândrulŭ regatŭ polonŭ, sĕ se întindă, cu alte cuvinte, dela marea Baltică pănă la marea Négră. Totŭ ce se puté face în politica exterióră, Mihaiŭ a făcut'o şi nu credemŭ sĕ se pótă gasi o singură greşală marcantă în conducerea relaţiunilorŭ sale cu imperiele vecine.

Şi Mihaiŭ Vitézulŭ avea sorţii cei mai minunaţĭ de a isbuti, tocmai prin acestŭ sistemŭ de a îngrozi pe duşmanii sĕi unulŭ prin altulŭ. Ambii îi căutau alianţa, îi trimitéu presenturĭ de preţŭ şi se teméu de a'şĭ atrage cumplita sa mânie. Mai alesŭ după cucerirea Moldovei, Mihaiu era aşa de puternicŭ, încâtŭ ar fi pututŭ dicta elŭ condiţiile rivalilorŭ sĕi, când, ceea ce nu putéu face douĕ marĭ împĕrăţii, o mână de Ungurĭ rĕsculaţĭ aduseră uşorŭ la îndeplinire *Mihaiu era anume fórte tare in posiţia sa exterióră, dér fórte slabŭ în cea din năuntru.* Réua conducere a politicei interne, nu a celei externe a pricinuitŭ căderea lui şi de aceea va trebui sĕ aruncămŭ o ochire asupra modului sĕu de administraţiă şi mai alesŭ asupra modului cum înţelegea elŭ sĕ se conducă faţă cu masa poporului românŭ.

(Va urma).

Cursulŭ la bursa de Viena

din 7 Noembre st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4%	97 65
Rentă de hârtiă 5%	89 95
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148 40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	124 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	109.—
Bonurĭ rurale ungare	103 90
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	103.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	103 75
Bonurĭ rurale transilvane	102.50
Bonurĭ croato-slavone	102.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	97.60
Imprumutulŭ cu premiu ung.	118 40
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	120 80
Renta de hărtiă austriacă	82.—
Renta de arg. austr.	82.30
Renta de aurŭ austr.	109 —
Losurile din 1860	140.—
Acţiunile băncei austro-ungare	868 —
Act. băncei de creditŭ ung.	284.75
Act. băncei de creditŭ austr.	280 80
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5 95
Napoleon-d'orĭ	9.96
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.75
Londra 10 Livres sterlinge	125.65

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 26 Octomvre st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	87	88
Renta rom. amort. (5%)	91	92
» convert. (6%)	87½	88½
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	30	31
Credit fonc. rural (7%)	101¼	102¼
» „ „ (5%)	86	87
» » urban (7%)	97¼	98¼
» » » (6%)	90½	91½
» » » (5%)	81¼	82¼
Banca naţională a României		
Ac. de asig. Dacia-Rom.		
« » » Naţională		
Aurŭ	14¼	14.½
Bancnote austriace contra aurŭ	2.00	2.02

Publicaţiune.

Têrgulŭ de ţêră celŭ mai aprópe a „Sf. Archangelŭ“ în comuna B. Lipova comitatulŭ Timişórii se va ţinea în 15 Noemvre a c. stilŭ nou.

Têrgulŭ de vite însĕ se va începe cu 2 dile mai înainte.

Lipova în 1 Noemvre 1885.

Antistea comunală.

Numere singuratice à 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. GROSS.

Conspectulŭ operaţiunilorŭ
institutului de creditŭ şi de economii „ALBINA“
în luna Octomvre 1885.

Intrate:

Numerarŭ din 31 Septemvre 1885	fl.	52,163.44
Depunerĭ	»	129 529.39
Cambii rĕscumpĕrate	»	372,524.52
Imprumuturĭ hipotecarĭ şi alte împrumuturĭ	»	68,437.67
Interese şi provisiunĭ	»	21,884.48
La fondulŭ de pensiune	»	376.50
Moneta vêndută	»	28,3 0.91
Efecte	»	93,767.25
Conturĭ curente	»	62,414.79
Diverse	»	376,32
Suma	fl.	769,845.27

Eşite:

Depunerĭ	fl.	158,483.74
Cambii escomptate	»	388,272.36
Imprumuturĭ hipotecari şi alte împrumuturĭ	»	48,720.60
Interese pentru depunerĭ	»	1473.65
Contribuţiune şi competinţe	»	2335.03
Salarie şi spese	«	2,357.26
Moneta cumpĕrată	»	18,148 05
Conturĭ curente	«	91,334.84
Diverse	»	880.78
Cupóne cu scrisurĭ fonciare	»	19.664.45
Numĕrarŭ cu 31 Octomvre a. c.	..	37.874.51
Suma	fl.	769,845.27

Sibiiu, în 31 Octomvre 1885.

I. G. Ioanŭ, m. p. Director esecutiv. — **Iosifŭ Lissai**, m. p. Comptabilŭ.

Anunţămŭ acelorŭ onoraţi cetitorĭ, carĭ vorŭ binevoí a se aboná la fóia nóstră de aicĭ încolo, că avemŭ încă în reservă numerĭ dela începutulŭ anului 1885 prin urmare potŭ sĕ aibă colecţiunea completă.

ADMINISTRAŢIUNEA „GAZ. TRANS.“

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a **căilor ferate orientale de statŭ reg. ung.**

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	5·00	7.45	—
Predealŭ (	—	9 45	12.50	—
(	—	9.47	1.09	—
Timişŭ	—	10.11	1.40	—
Braşovŭ (	—	10.44	2.27	—
(	6.22	10,51	2.55	—
Feldióra	7.01	11.18	3.38	—
Apatia	7.33	11.36	4.17	—
Agostonfalva	8.01	11.51	4.47	—
Homorodŭ	8.45	12.23	5.42	—
Haşfaleu	10.10	1.19	7.37	—
Sighişóra (	10.29	1.30	8.01	—
(	10.39	1.37	8.21	—
Elisabetopole	11.19	2.05	9 05	—
Mediaşŭ	11.54	2.25	9 45	—
Copsa mică	12 12	2.36	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blaşiu	1.30	3.13	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiuşŭ	2.11	3.40	7.43	—
Aiudŭ	2.55	4.01	8.29	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	4.24	9 12	—
Ghirisŭ	4.09	4.49	10.23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Clusiu (	5.56	5.58	12.59	—
(	6.08	6.08	—	8.00
Nedeşdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	7.14	—	11.04
Ciucia	8.28	7 43	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9 26	8 22	—	2.05
Mezö-Telegd	10 01	8.48	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare (	10.37	9.13	—	4.05
(	10.51	9.18	10.37	—
P. Ladány	12.37	10.31	12 57	—
Szolnok	2.58	12.07	4.45	8.22
Buda-pesta	6.00	2.10	10.05	10.30
Viena (	6.35	2.45	10.50	—
(	3.00	8 00	6.05	—

Nota: Orele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	7.15	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.44	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.36	6.24	—
Clusiu (	—	10 01	5.05	6.43	—
(	12 05	10.16	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriş	2.16	11.24	—	8.51	—
Cucerdea (	3.12	11.43	—	9.31	—
(	3 32	11.45	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	12.08	—	10.24	—
Teiuşŭ	4.50	12.22	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blaşŭ	6.02	12.57	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copşa mică	7.00	1.27	—	12.36	—
Mediaşŭ	—	1.45	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	2.06	—	1.56	6.40
Sigişóra	—	2.31	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	2.50	—	3.02	8.01
Homorod	—	3.48	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	4.19	—	5 30	11.02
Apatia	—	4.34	—	6.03	11.3
Feldióra	—	4.53	—	6.35	12.14
Braşovŭ (	—	5.20	—	7 14	1.09
(	—	5 3.	—		1.50
Timişŭ	—	6.07	—	—	2.48
Predealŭ (	—	6.32	—	—	3.23
(	—	7.30	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	11.35	—	—	9.40

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4 27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7 01
Ilia	3.36	—	7 20
Gurasada	3 50	—	7.41
Zam	4 25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bêrzova	5.56	—	9 29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6 14	10 23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8 10	7.32	11.32
Szolnok (	2.39	12.00	4 53
(	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2 10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8.00
Szolnok (	11.02	3.44	11 40
(	11.12	4.02	12 00
Aradŭ	3 37	7.53	5.25
Glogovaţŭ	4.13	—	6.19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5 10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bêrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7 14	—	9.28
Gurasada	7 43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10 10	—	12.24
Şibotŭ	10.43	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.01	—	1.22
Alba-Iulia	11 19	—	1.40
Teiuşŭ	12 05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12 55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2 18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9 36
Timişóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7 05	12.27	3.00
Haţegŭ	7 53	1.19	3.49
Pui	8.46	2.10	4.44
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Baniţa	10.11	3.35	6.07
Petroşenĭ	10.43	4.04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.07	12.25	5 00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6.53
Aradulŭ nou	7.40	2.54	7.24
Aradŭ	7.50	3.10	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6 49	9 33	5 28
Baniţa	7.27	10.14	6.08
Crivadia	8.06	10 54	6.4[illegible]
Pui	8.50	11 17	7 35
Haţegŭ	9.21	12 17	8 0[illegible]
Streiu	10.16	12.58	8 44
Simeria	10.53	1,35	9.15

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.